

2543

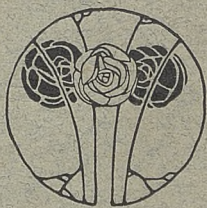
SPRAWOZDANIE

Z ROZWOJU I CZYNNOŚCI

TOWARZYSTWA TANICH MIESZKAŃ DLA ROBOTNIKÓW KATOLIKÓW W KRAKOWIE

WPISANEGO DO REJESTRU STOWARZYSZEŃ Z OGRANICZONĄ
PORĘKĄ Z DNIEM 1 LIPCA 1897 ROKU

ZA ROK ADMINISTRACYJNY 1908.

KRAKÓW. — NAKŁADEM TOWARZYSTWA TANICH MIESZKAŃ DLA
ROBOTNIKÓW KATOLIKÓW. — CZCIONKAMI DRUKARNI „CZASU”. — 1909.

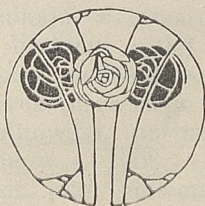
SPRAWOZDANIE

Z ROZWOJU I CZYNNOŚCI

TOWARZYSTWA TANICH MIESZKAŃ DLA ROBOTNIKÓW KATOLIKÓW W KRAKOWIE

WPISANEGO DO REJESTRU STOWARZYSZEŃ Z OGRANICZONĄ
PORĘKĄ Z DNIEM 1 LIPCA 1897 ROKU

ZA ROK ADMINISTRACYJNY 1908.

KRAKÓW. — NAKŁADEM TOWARZYSTWA TANICH MIESZKAŃ DLA
ROBOTNIKÓW KATOLIKÓW. — CZCIONKAMI DUKARNI „CZASU”. — 1909.

Znow, jak w przeszłym roku, musimy sprawozdanie rozpocząć, przepraszając za spóźniony termin Ogólnego Zgromadzenia, które według statutu powinno się zawsze odbywać z końcem wiosny. Jeśli rok temu przyczyną zwłoki była niemożność zamknięcia na czas rachunków z powodu zmian osobistych w administracji — to obecnie rachunki od dawna gotowe, tylko przez całe pół roku nie mogła niestety zebrać się Komisyja kontrolująca, dla słabości jednego z członków, a długiej zamorskiej podróży drugiego. Gdy zaś te przeszkody szczęśliwie minęły, niejakiem jeszcze przedłużeniem zwłoki stał się kilkutygodniowy wyjazd przewodniczącego na kurację. Mamy nadzieję, że takie opóźnienia nie będą się na przyszłość powtarzały.

Rok kalendarzowy 1908, pomijając bolesny cios, jakim była śmierć nieodżałowanego ś. p. Andrzeja hr. Potockiego, któremu już w sprawozdaniu przeszłorocznym poświęciliśmy wspomnienie, należał z innych stron do lat normalnych w rozwoju Towarzystwa. Nie mamy szczególnie pomyślnych faktów do zapisania, nie było klęsk materialnych. Owszem, był raczej postęp ku lepszemu; pod względem finansowym jeszcze mały, choć istotny — większy, prawdziwie pocieszający pod względem moralnym. Rok temu, wspominając o otwarciu Ochrony dla małych dzieci, ubolewaliśmy nad brakiem stałej jej dotacyi i wynikającymi z tej tymczasowości niedostatkami. Dzięki Bogu, dziś już są usunięte. Ofiarodawca pierwszego funduszu na założenie Ochrony, prof. Leon Mańkowski, postarał się też potem o jej ustalenie, składając częścią w r. 1908, a częścią już w r. 1909 znaczny kapitał 20.000 kor. jako subwencję na postawienie nowego domu czynszowego, z którego dochody pokrywać mają koszt utrzymania Ochrony. Ta hojna ofiara umożliwiła stabilizację 3 zakonnic i oddanie im mieszkania przy Ochronie. A zamileć niepodobna, że znaczne ułatwienie tej sprawy zawdzięczamy Przew. Matce Wizytatorce Sióstr Miłosierdzia, która oddała na użytek SS. Ochroniarek inwentarz sprzętów domowych i gospodarskich, będących własnością Zgromadzenia, których sprawienie byłoby naraziło nasze Towarzystwo na wydatek około 1200 koron.

Niestety, zacny fundator Ochrony nie doczekał całkowitego spełnienia dzieła, które tak umiłował i otaczał troskliwą opieką. Dom czynszowy podwójny, o 12 mieszkaniach robotniczych,

wprawdzie stanął pod dachem jeszcze przeszłej jesieni, lecz zanim można go było wykończyć i oddać do użytku, Pan Bóg dnia 18 kwietnia b. r. powołał do siebie ś. p. prof. Mańkowski, pozbawiając nasze Towarzystwo znakomitej siły i gorliwego opiekuna, którego zaledwie na miesiąc przedtem Rada nadzorcza właśnie obrała była wiceprezesem Towarzystwa. Śmierć tę, tak niespodziewaną i przedwczesną, odczuło razem z nami całe społeczeństwo krakowskie, które w młodym stosunkowo zmarłym już miało tak wiele sposobności ocenić niezwyklej dojrzałość duchową i szlachetność serca.

Na kilka tygodni przed tą ciężką stratą poniosło nasze Towarzystwo inną również ciężką. Dnia 10 marca b. r. zakończył żywot ś. p. Antoni Potocki, od lat wielu znany w szerokich kołach naszego miasta i kraju, otoczony powszechną czcią i miłością dla swej słodyczy, prawości charakteru, dobroczynności i licznych cnót. Można śmiało powiedzieć, że postać jego była uosobieniem chrześcijańskiej miłości bliźniego; wraz z czcigodną małżonką należał on do najhojniejszych mecenasów dzieł tanich mieszkań.

Wprawdzie oba te bolesne zdarzenia należą już do roku bieżącego, sprawozdaniem nie objętego, jednak trudno nam było dziś pominąć je milczeniem.

Obydwom tym zmarłym, tak wielce zasłużonym, należy się od nas pamięć i wdzięczność.

Przeszłoroczne Ogólne Zgromadzenie uchwaliło, by cześć dla zgładzonego morderczą ręką, znakomitego syna narodu polskiego, ś. p. Andrzeja Potockiego, który należał do założycieli Towarzystwa tanich mieszkań i był pierwszym jego prezesem, utrwalić na Modrzejówce tablicą pamiątkową, umieszczoną na zewnątrz jednego z domów, tudzież portretem w sali Ochrony. Za mało czasu zostawało na to w r. 1908, lecz oba te polecenia Rada nadzorcza spełniła w ciągu r. b., co nadmienić uważamy sobie za obowiązek, uprzedzając sprawozdanie za r. 1909. Pozostaje nam jeszcze do wykonania podobna uchwała, co do upamiętnienia zasług ś. p. Dra Henryka Jordana, inicjatora działalności Towarzystwa — o czem Rada nadzorcza nie zapomina.

Przechodząc do spraw bieżących, podniesiemy przedewszystkiem zmianę zaszłą w administracji, z powodu, że dotychczasowy zarządca tanich mieszkań, p. Michał Gólski, opuścił Kraków. Okazało się pożądanem rozdzielenie urzędów: administratora i buchaltera, złączonych dotąd w jednych rękach. Pierwszą z tych posad objął obecnie p. Tomasz Kwinta, sekwestратор Magistratu, drugą p. Bazyli Rychwicki, urzędnik Tow. wzaj. ubezpiecz. Sądzymy, że zmiana ta, wywołana rozszerzeniem się instytucji tanich mieszkań i zwiększeniem czynności, wyjdzie na korzyść tak pod względem porządku, jak sprężystości zarządu.

Obowiązki doradcy technicznego, po złożeniu tego urzędu przez p. Józefa Pakiesa, objął uprzejmie radca miejski, p. Edward Uderski, a składamy mu tutaj bardzo szczere podziękowanie za gorliwość, jaką zaraz na wstępie rozwinął, nadzorując budowę nowego domu, a potem inne jeszcze roboty na Modrzejówce.

Część statystyczna przedstawia się jak następuje:

W końcu roku 1908 znajdowało się na przestrzeni Modrzejówki 9 domów naszych robotniczych, a w tem dwa podwójne, ale jeden z nich jeszcze niezamieszkały. Mieszkań zajętych było w nich 80 i 3 lokale większe w starych zabudowaniach, prócz mieszkania stróża. Ubytek liczby mieszkań w porównaniu z rokiem poprzednim tłumaczy się tem, że odpadła cała dawna willa Modrzejewskiej, zajęta obecnie na Ochronę, mieszkanie 3 zakonnic i mieszkanie administratora. Ten ostatni, mając rodzinę, nie mógł zadowolnić się mieszkaniem swego poprzednika, złożonem z dwóch małych pokoiów. Dochody instytucji nie poniosły przez to ubytku, bo różnica w cenie dawnego i nowego mieszkania administratora wpływa w gotówce do kasy.

Liczba mieszkańców w grudniu z. r. wynosiła 440 osób, w tem 221 dzieci niżej lat 14.

Stosunki zdrowotne były całkiem pomyślne, mimo, że w okolicznych gminach przedmiejskich dłuższy czas panowały szkarlatyna i odra. Na Modrzejówce było zaledwie kilka wypadków łagodnej odry.

Lokatorowie według zawodów dzielili się jak następuje:

12 robotników kolejowych,	2 prowiz. woźnych magistratu,
6 szewców czeladników,	1 prowiz. strażnik cłowy,
4 woźnych pocztowych,	3 lokai,
4 krawców czeladników,	2 malarzy czeladników,
2 prowizoryczn. woźnych kolej.	1 modelarz,
1 inkasent Tow. asek. „Gizeli“,	1 stolarz czeladnik,
1 strażak pożarny,	1 tapicer czeladnik,
1 zecer drukarski,	1 introligator czeladnik,
6 wyrobników dziennych,	2 murarzy czeladników,
5 kowali czeladników,	1 bronzownik czeladnik,
4 ślusarzy czeladników.	2 maszynistów,
3 tokarzy czeladników,	2 organistów,
1 piekarz czeladnik,	1 kaflarz.
2 cieśli czeladników,	1 stróż nocny,
3 kamieniarzy czeladników,	1 stróż Modrzejówki,
3 fiaków,	4 różnych zawodów, wdowy, szwaczki i t. d.
2 prowiz. woźnych sądowych,	

Korzystając z doświadczenia, wprowadza się przy budowie nowych domów różne ulepszenia. Należy do nich niejaki powiększenie kubicznej przestrzeni mieszkań przez dodatki na szerokość i na wysokość. Stąd ceny czynszu muszą być rozmaite, zwłaszcza, że uwzględnić należy 2 typy mieszkań znacznie od siebie się różniące: mniejsze składa się z jednego po-

koiku, będącego zarazem kuchnią, sionki i strychu — większe z dwóch pokoiów, sionki, piwnicy i strychu. Czysze więc miesięczne wahają się między 8 kor. a 17 kor. Domy są parterowe, każde mieszkanie ma osobne wejście prosto z dworu przez sionkę. Dążeniem zarządu jest, by przed każdym mieszkaniem był ogródek. Początek zrobiła już pewna liczba mieszkańców, ale nie wszyscy oceniają korzyści z tem połączone.

Prócz tego jest w dawnych zabudowaniach realności kilka mieszkań większych, które nie dały się podzielić, wynajmowano je też na innych warunkach, jedno na skład kafli po 38 kor. miesięcznie (dawny większy i droższy skład obrócono na salę Ochrony), a drugie na cel inny po 50 kor. miesięcznie.

Czysze najmu wyniosły w r. 1908 . . . 14.268 kor.

W porównaniu w r. 1907 12.312 „

W ciągu roku 1908 przystąpił do Towarzystwa jeden tylko członek, mianowicie p. Dr Franciszek Paszkowski, dyrektor Tow. wzaj. ubezpiecz., z 20 udziałami po 50 kor.

Subwencye otrzymało Towarzystwo:

1. Od Kasy Oszczędności m. Krakowa 4000 kor.
2. Od Wydziału kraj. stały roczny zasiłek, uchwalony przez Wysoki Sejm 1600 „

Dary:

Ś. p. prof. Leon Mańkowski na budowę nowego domu 6000 kor. (resztę w kwocie 14.000 kor. wniósł już w r. b.).

P. Helena Jordanowa, jako spadkobierczyni ś. p. Dra Henryka Jordana, wypowiedziała swoich 20 udziałów, które odpowiednio do ustawy i naszego statutu mają być wypłacone 1 stycznia 1910 r. Znaczy to ubytek 1000 kor. w kapitale Towarzystwa.

4887
864
5737
Nadwyżka dość znaczna dochodu, zamykająca rachunki za r. 1908, jest pomyślnym objawem. Nie można z niej jednak wprowadzać daleko idących wniosków. Zmniejszyła ją już w r. b. konieczność wypłaty kosztów ukończonego najnowszego domu robotniczego, który kosztował 32.000 kor., a na co ś. p. Mańkowski ofiarował 20.000 kor., resztę musiały pokryć fundusze Towarzystwa. Czysze z tego domu już wpływające od kilku miesięcy, nie powiększą dochodów Towarzystwa, albo powiększą je nieznacznie, gdyż w pierwszej linii obrócone być muszą na utrzymanie Ochrony.

Więc i w tym jeszcze roku Dyrekcya nie przedkłada Szan. Zgromadzeniu ogólnemu wniosku co do rozdziału zysków mię-

dzy właścicieli udziałów. Może to będzie mogła uczynić w najbliższej przyszłości. W każdym razie należałoby przedtem zużytkować całe pozostające na Modrzejówce miejsce na mieszkania robotnicze. Na wolnych placach można zbudować dwa do trzech domów, poczem wypadnie parę małych i nieodpowiednich zabudowań gospodarskich i attynencyi dawnej willi zastąpić nowymi domami, zbudowanymi na mieszkania robotnicze. Dziś wydaje się to dalekie i trudne. Środków brak zupełny. Jednak niema więcej, jak 11 lat temu, gdy zaczynaliśmy akcyę bez gruntu budowlanego, z małym tylko kapitałem. Dziś już instytucya tanich mieszkań przedstawia poważny majątek i poważny czynnik w życiu społecznem Krakowa. Rozwinęła się znacznie, choć niedostatecznie w stosunku do potrzeb naszej ludności robotniczej. Przy pomocy Bożej i ludzi, rozumiejących obowiązek swój wobec klas pracujących, jest nadzieja, że Towarzystwo nasze rozwijać się będzie dalej. Dodatnie moralne wyniki działania jego, już dziś zaprzeczyć się nie dają.

Kraków, w listopadzie 1909 r.

Dyrektor:

Dr Kazimierz Smolarski.

Prezes Towarzystwa:

Dr Stanisław Tomkowicz.

Obrót kasowy w r. 1908.

Liczba porządk.	WYSZCZEGÓLNIENIE	PRZYCHÓD		ROZCHÓD	
		Kor.	hal.	Kor.	hal.
1	Reszta kasowa z r. 1909 . .	1348	52		
2	Udziały	1000	—		
3	Pożyczki			5183	64
4	Procenta	1649	43	2098	16
5	Czynsze	14268	—		
6	Utrzymanie budynków . . .			917	92
7	Administracja			1800	04
8	Podatki i należności skar- bowe			1991	04
9	Lokacje	27301	39	19330	05
10	Inwestycje			20594	—
11	Subwencje i dary	13538	40		
12	Koszta prawne	20	58	621	63
13	Utrzymanie Ochrony			5744	43
14	Pozostałość kasowa na rok 1909			844	81
	Ogółem	59126	42	59126	42

27301 29
 15330 05
 —————
 7971 34

Rozchód.

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT.

Przychód.

	Kor.	hal.		Kor.	hal.
Amortyzacja nieruchomości	4935	44	Czynsze z realności	14268	—
Utrzymanie budynków	917	92	Subwencye i dary	13406	66
Administracja	1800	04	Procenta od lokacyj	1408	64
Podatki i należności skarbowe	10191	—			
Koszta prawne	600	95			
Różne wydatki	5	68			
Koszta Ochrony	5744	43			
Przeniesiono na fundusz nowych budynków	4887	84			
	29083	30		29083	30

Stan czynny.

RACHUNEK BILANSU.

Stan bierny.

	Kor.	hal.		Kor.	hal.
Gotówka w kasie	844	81	Udziały członków	80287	—
Nieruchomości	240000	—	Pożyczki amortyzacyjne	97286	79
Lokacje	16309	39	Różni wierzyciele	13070	11
			Fundusz rewizyjny	61622	46
			Fundusz na nowe budowy	4887	84
	257154	20		257154	20

Za buchalterę: *Bazyli Rychwicki.*

Kraków, w październiku 1909.

Dyrektor: *Dr Kazimierz Smolański.*

Henryk Schwarz.

Imieniem Komisji rewizyjnej:

Stanisław Gabryel Żeleński.

Jan Armolowicz.

SPIS CZŁONKÓW

Towarzystwa tanich mieszkań dla robotników katolików
w Krakowie, z końcem r. 1908.

P. T.

Arcybractwo Miłosierdzia i ban- ku pobożnego	Hr. Husarzewska Jadwiga
Ks. Bandurski Władysław	Iwanicki Karol
Dr Bielański Gustaw	Ś. p. Ks. Jabłonowska Wanda
Bielska Zofia	Dr Jakubowski Maciej Leon
Dr Biesiadecki Stanisław	Jałbrzykowski Zygmunt
Ks. Błonarowicz Józef	Dr Janczewski Zygmunt
Dr Bogusz Adam	Dr Janiszewski Tomasz
Hr. Branicka Jadwiga	Jawornicki Józef
Dr Bujwid Odo	Ks. Jeż Mateusz
Dr Buzdygan Mikołaj	Ś. p. Dr Jordan Henryk
Dr Caro Leopold	Kaczmarek Władysław
Ks. Dr Chotkowski Wład.	Dr Kader Bronisław
Ś. p. Chrzaszczewski Wład.	Dr Kopf Leon
Ciechanowska Janina	Korezyńska Emilia
Ciechanowska Zofia	Dr Kostanecki Kazimierz
Hr. Czapska	Kowalski Zygmunt
Dr Creizenach Wilhelm	Dr Koy Michał
Ś. p. Hr. Dębicki Ludwik	Koźmianowa Felicya
Dura Olga	Hr. Krasicki Ksawery
Dziwiewski Michał Henryk	Kraskowski Jerzy
Dr Estreicher Stanisław	Dr Kreutz Feliks
Ks. Dr Gawroński Feliks	Kruszyńska Marya
Dr Górski Antoni	Dr Krzyżanowski Adam
Grodzicki Józef	Lenert Franciszek
Giełgud Adam	Dr Lewandowski Ludomir
Gniewosz Włodzimierz	Lubomęski Władysław
Haller Cezary	Ks. Lubomirska Marya Ada- mowa
Hendel Zygmunt	Ś. p. Ks. Łabaj Jan
Hupkowa Marya	Ś. p. Dr Mańkowski Leon

Dr Markiewicz Władysław
Madeyska Walerya
Mazaraki Stanisława
Małachowska Leonilda
Dr Mączka Tomasz
Miareczyński Ignacy
Morawska Konstancya
Dr Morawski Kazimierz
Ks Mytkowicz Andrzej
Nagel Jan
Nitsch Leonard
Odrzywolski Sławomir
Dr Olszewski Karol
Pakies Józef
Pareński Edmund
Dr Paszkowski Franciszek
Dr Pieniążek Przemysław
Dr Piernikarski Zdzisław
Popielówna Zofia
Ś. p. Hr. Potocka Adamowa
Hr. Potocka Andrzejowa
Ś. p. Hr. Potocki Andrzej
Hr. Potocka Anna
Ś. p. Hr. Potocki Antoni
Ks. Kard. Puzyna Jan z Ko-
zielska
Rosner Antoni
Dr Rostworowski Michał
Roźnowski Stanisław
Ś. p. Dr Ściborowski Wład.
Dr Schaitter Ignacy
Ś. p. Siegler Juliusz
Ś. p. Ślęk Franciszek
Słonecki Zenon
Dr Smolarski Kazimierz
Dr Staniszewski Walenty
Starzyńska Eustachowa

Stowarzyszenie drukarzy i li-
tografów
Stowarzyszenie kapeluszników,
rękawiczników, garbarzy itd.
w Krakowie
Ks. Dr Spis Stanisław
Dr Sokołowski Maryan
Hr. Stadnicki Władysław
Stadtmüller Karol
Stępowski Wincenty
Ks. Sobierajski Józefat
Dr Surzycki Józef
Świdarska Marya
Świdarska Aleksandra
Dr Szarski Henryk
Schwarz Henryk
Hr. Tarnowski Stanisław
Dr Tomkowicz Stanisław
Towarzystwo zaliczkowe
w Krzeszowicach
Towarzystwo międzynaro-
dowych wyścigów konnych
Uderski Edward
Ks. Wądolny Czesław
Wańkowicz Stanisław
Wężykowa Michalina
Dr Wicherkiewicz Bolesław
Więckowski Czesław
Ś. p. Wiszniewski Konstanty
Wiśniowski Leszek
Woźniakowski Marcyan
Zabłocki Sylwester
Dr Zdziechowski Maryan
Zieleniewski Ludwik
Zieleniewski Edmund
Żeleński Stanisław Gabryel
Żeleńska z Madeyskich Izabela.

§. 26 statutu Towarzystwa postanawia, że jeden udział wpłacony, t. j. 50 kor., nadaje prawo uczestnictwa w Ogólnem Zebraniu z 1 głosem, a każdy członek ma prawo do tylu głosów, ile wpłacił udziałów.

